

ΤΙΤΛΟΣ: ΣΧΟΛΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗ ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

ΚΩΔΙΚΟΣ: Π102

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Κωνσταντίνος Κόκκινος, **τηλ.:** 2551030066, **e-mail:**

kkokkino@eled.duth.gr

ΑΛΛΟΙ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ: Αναστασία Αλευριάδου, **e-mail:**

alevriadou@gmail.com

ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ: Δια ζώσης (65%) & εξ' αποστάσεως (35%) μαθήματα

ΕΞΑΜΗΝΟ ΦΟΙΤΗΣΗΣ: Α'

ΕΙΔΟΣ: Μάθημα Κορμού

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: Δημιουργική Φυσική Αγωγή & Ειδική Φυσική Αγωγή

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ-ECTS: 10

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι η μελέτη της δύσκολης συμπεριφοράς των παιδιών στο σχολείο και του τρόπου που μπορεί να επηρεάσει την ψυχοκοινωνική τους προσαρμογή. Εξηγούνται και αποσαφηνίζονται βασικές έννοιες, συζητούνται θέματα που αφορούν τη συχνότητα εμφάνισης, την πρόληψη, την αιτιολογία, τα χαρακτηριστικά των παιδιών με δυσκολίες συμπεριφοράς και συναισθήματος, τον εντοπισμό, καθώς και την αξιολόγηση. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο ρόλο του εκπαιδευτικού, κυρίως όσον αφορά σε ζητήματα έγκαιρου εντοπισμού και παρέμβασης στο πλαίσιο και τα όρια του επαγγελματικού του ρόλου.

Το μάθημα έχει τη μορφή διαλέξεων και/ή εργαστηρίων, ενώ στόχος είναι η μεγιστοποίηση της συμμετοχής των φοιτητών και η εποικοδομητική ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών.

Η εξ' αποστάσεως ενότητα εστιάζει στο ρόλο των ειδικών και των εκπαιδευτικών όσον αφορά στις παρεμβάσεις σε παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες/αναπηρίες υπό το πρίσμα της εκπαιδευτικής ψυχολογίας. Δίνεται έμφαση στη διεπιστημονική συνεργασία μεταξύ όλων των εμπλεκομένων και στην προαγωγή της κοινωνικής και σχολικής ένταξης των μαθητών/τριών με δυσκολίες ως βασική διάσταση της ψυχικής ανθεκτικότητας και της ισορροπημένης ψυχοκοινωνικής εξέλιξης των συγκεκριμένων μαθητών/τριών. Σύγχρονοι προβληματισμοί και ζητήματα της εκπαιδευτικής και κοινωνικής ένταξης των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή και αναπηρίες σε σχέση με τα μοντέλα αναπηρίας. Έμφαση δίνεται στη διαφοροποιημένη διδασκαλία, καθώς και στο σχεδιασμό εξατομικευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων στο πλαίσιο της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης. Τέλος, αναλύονται τα νευροψυχολογικά πρότυπα (προφίλ) παιδιών και εφήβων με γενετικά σύνδρομα που σχετίζονται με την νοητική αναπηρία καθώς και οι εφαρμογές τους στην εκπαίδευση και στη φυσική αγωγή.

1. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μετά την ολοκλήρωση της φοίτησης στο συγκεκριμένο μάθημα, οι φοιτητές/τριες θα μπορούν:

1. Να κατανοούν τι είναι η ψυχοκοινωνική προσαρμογή και να γνωρίζουν πώς να συμβάλλουν στη διαμόρφωση ενός θετικού σχολικού κλίματος για όλους τους μαθητές
2. Να κατανοούν την αναγκαιότητα προαγωγής της ψυχικής υγείας στο σχολικό πλαίσιο για όλους τους μαθητές
3. Να κατανοούν τις ατομικές διαφορές που αφορούν την προσωπικότητα, την έννοια του εαυτού και την αυτεπάρκεια καθώς και τρόπους ψυχοδιαγνωστικής εκτίμησης και μελέτης τους.
4. Να αναλύουν και να συζητούν το ρόλο του εκπαιδευτικού στην υποστήριξη μαθητών με δυσκολίες ψυχοκοινωνικής προσαρμογής
5. Να γνωρίζουν βασικές αρχές ψυχοδιαγνωστικής εκτίμησης των δυσκολιών ψυχοκοινωνικής προσαρμογής των μαθητών.
6. Να εφαρμόζουν τη μεθοδολογία της μελέτης περίπτωσης για να κατανοούν, να συζητούν και να προτείνουν λύσεις σε περιπτώσεις μαθητών με δυσκολίες ψυχοκοινωνικής προσαρμογής στο σχολείο.
7. Να κατανοούν και να αναλύουν τις αρχές της διεπιστημονικής συνεργασίας, της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης και της διαφοροποιημένης διδασκαλίας ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρίες.
8. Να γνωρίζουν εφαρμογές και παρεμβατικά μοντέλα για άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρίες και να σχεδιάζουν εξατομικευμένα προγράμματα, με βάση τις αρχές της εκπαιδευτικής ψυχολογίας και της ειδικής αγωγής.

2. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΜΑΘΗΣΗΣ

Αποτελέσματα μάθησης	Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες	Κριτήρια Αξιολόγησης	Φόρτος εργασίας φοιτητή (ώρες)
Γνώση & κατανόηση	Διαλέξεις, μελέτη	Συμμετοχή σε συζητήσεις/μελέτες περίπτωσης	60
Αξιολόγηση	Διαλέξεις, μελέτη, υποχρεωτική ομαδικές εργασίες	Παρουσίαση και αξιολόγηση ερευνητικού άρθρου	40
Σχεδιασμός & Υλοποίηση	Εργαστηριακές ασκήσεις/μελέτες περίπτωσης	Τελικές εξετάσεις	150
		ΣΥΝΟΛΟ	250

3. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ-ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Σχολική ψυχολογία – έννοια, ορισμός, εφαρμογές
2. Ψυχοκοινωνική προσαρμογή και οι δυσκολίες της
3. Μαθητές με συναισθηματικές και συμπεριφορικές δυσκολίες
4. Ατομικές διαφορές: Προσωπικότητα, έννοια εαυτού, αυτεπάρκεια και ο ρόλος τους στην ψυχοκοινωνική προσαρμογή
5. Βασικές αρχές της ψυχοδιαγνωστικής
6. Επιθετική συμπεριφορά στο σχολείο και στον κυβερνοχώρο

7. Το ψυχολογικό κλίμα της τάξης και η επίδρασή του στην ψυχοκοινωνική προσαρμογή των μαθητών
8. Διεπιστημονικότητα, συμπεριληπτική εκπαίδευση και διαφοροποιημένη διδασκαλία για άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρίες
9. Εφαρμογές και παρεμβατικά μοντέλα σε άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρίες

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ

Δια ζώσης & εξ' αποστάσεως μαθήματα

5. ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΥΛΗΣ

Διάλεξη	Εισηγητής	Θέμα
1	Κόκκινος Κ.	Εισαγωγικά – Αξιολόγηση του μαθήματος – Επεξηγήσεις για τις εργασίες
2	Κόκκινος Κ.	Ψυχοκοινωνική προσαρμογή: Έννοια και Δυσκολίες
3	Κόκκινος Κ.	Μαθητές με Συμπεριφορικές και Συναισθηματικές Διαταραχές
4	Κόκκινος Κ.	Ατομικές διαφορές: Προσωπικότητα, Έννοια του εαυτού, Αυτεπάρκεια
5	Αλευριάδου Α.	Η διεπιστημονική συνεργασία στην συμπεριληπτική εκπαίδευση
6	Αλευριάδου Α.	Διαφοροποιημένη διδασκαλία με βάση τις αρχές της εκπαιδευτικής ψυχολογίας και της ειδικής αγωγής
7	Αλευριάδου Α.	Εφαρμογές της διαφοροποιημένης διδασκαλίας σε άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρίες
8	Αλευριάδου Α.	Γενετικά σύνδρομα νοητικής αναπηρίας-Νευροψυχολογικό προφίλ και παρεμβατικά μοντέλα με βάση τις αρχές της εκπαιδευτικής ψυχολογίας και της ειδικής αγωγής
9	Κόκκινος Κ.	Ψυχοδιαγνωστική αξιολόγηση
10	Κόκκινος Κ.	Επιθετική συμπεριφορά και πλαίσιο: Εκφοβισμός – Κυβερνο-εκφοβισμός
11	Κόκκινος Κ.	Ψυχολογικό κλίμα της τάξης
12	Κόκκινος Κ.	Παρουσίαση ομαδικών εργασιών/ανατροφοδότηση
13	Κόκκινος Κ.	Παρουσίαση ομαδικών εργασιών & Σύνοψη

6. ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Η αξιολόγηση των φοιτητών περιλαμβάνει:

Κριτήριο Αξιολόγησης	% τελικής βαθμολογίας
Παρουσίαση Ομαδικής Εργασίας κατά το μάθημα	25%
Τελική Εξέταση	45%
Ομαδική εργασία	30%

7. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ (δια ζώσης μαθήματα)

A. ΒΙΒΛΙΑ

- Χατζηχρήστου, Χρ. (2011). Κοινωνική και συναισθηματική αγωγή στο σχολείο. Πρόγραμμα για την προαγωγή της ψυχικής υγείας και της μάθησης στη σχολική κοινότητα: Εκπαιδευτικό υλικό ΙΙ: Πρωτοβάθμια & Β Βάθμια εκπαίδευση: Θεωρητικό πλαίσιο και δραστηριότητες. Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Καλαντζή – Αζίζι, Α. & Ζαφειροπούλου, Μ. (2009). Προσαρμογή των παιδιών στο σχολείο. Πρόληψη και αντιμετώπιση των δυσκολιών. Αθήνα: Πεδίο.
- Κολιάδης, Ε. (2010). Συμπεριφορά στο σχολείο. Αξιοποιούμε δυνατότητες, αντιμετωπίζουμε προβλήματα. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Κουρκούτας, Η., & Chartier, J. P. (2008). Παιδιά και έφηβοι με ψυχοκοινωνικές και μαθησιακές διαταραχές. Στρατηγικές παρέμβασης. Αθήνα: Εκδόσεις Τόπος.
- Μπότσαρη, Ε. (2010). Εκφοβισμός, επιθετικότητα, θυμός. Θεωρητικές προσεγγίσεις και πρακτικές διαχείρισης. Αθήνα: Παπαζήση.
- Fontana, D. (1996). Ο εκπαιδευτικός στην τάξη. Αθήνα: Σαβάλλας.

B. ΑΡΘΡΑ

1. Κόκκινος, Κ. Μ., & Καραγιάννη, Κ. (2017). Εκφοβισμός και θυματοποίηση: Βιβλιογραφική ανασκόπηση ερευνητικών ευρημάτων από τον ελληνικό χώρο. *Preschool and Primary Education*, 5, 2-45.
2. Χαραλάμπους, Κ., & Κόκκινος, Κ. Μ. (2015). Το Ψυχοκοινωνικό Κλίμα της Τάξης: Εννοιολογικό περιεχόμενο, θεωρητικό υπόβαθρο, εργαλεία μέτρησης και επίδραση στα μαθησιακά επιτεύγματα των μαθητών. *Preschool and Primary Education*, 3, 157-186.
3. Κόκκινος, Κ. Μ., Βουλγαρίδου, Ι., & Κουκούτσης, Ν. (2014). Εκφοβισμός, προσωπικότητα και δεσμός προσκόλλησης σε προέφηβους μαθητές. *Preschool and Primary Education*, 3, 53 – 79.
4. Αντωνιάδου, Ν. & Κόκκινος, Κ. Μ. (2013). Κυβερνο-εκφοβισμός και κυβερνο-θυματοποίηση σε παιδιά και εφήβους: Συχνότητα εμφάνισης και παράγοντες επικινδυνότητας. *Preschool and Primary Education*, 1, 138-169.
5. Μανωλοπούλου, Χ., Δαβάζογλου, Α., & Κόκκινος, Κ. Μ. (2012). Απόψεις δείγματος των πολιτών για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων με αναπηρία. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, 53, 105-121.
6. Καραμπατζάκη, Μ., & Κόκκινος, Κ. Μ. (2009). Το ντροπαλό παιδί όπως το βλέπουν οι εκπαιδευτικοί. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, 47, 60-76.

7. Voulgaridou, I., & Kokkinos, C. M. (2015). Relational Aggression in adolescents: A review of theoretical and empirical research. *Aggression and Violent Behavior*, 23, 87-97.
8. Antoniadou, N., & Kokkinos, C. M. (2015). Cyber and school bullying: Same or different phenomena? *Aggression and Violent Behavior*, 25, 363-372.

Συναφή επιστημονικά Περιοδικά (ελληνόγλωσσα και ξενόγλωσσα)

- Ψυχολογία: Το Περιοδικό της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας
- Hellenic Journal of Psychology
- Επιστημονική Επετηρίδα της Ψυχολογικής Εταιρείας Βορείου Ελλάδας
- Παιδαγωγική Επιθεώρηση
- Επιστήμες της Αγωγής
- Preschool and Primary Education

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ (εξ' αποστάσεως μαθήματα)

- Αγαλιώτης, Γ. (2002). Μεθοδολογικές επιλογές για τη συνεκπαίδευση παιδιών με και χωρίς ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, 33, 57-71.
- Alevriadou, A., & Giaouri, S. (2012). Implementing Technology to Evaluate Social-Cognitive Skills of Children with Down syndrome. In Alard van den Bosch & Elise Dubois (Eds.), *New Developments in Down Syndrome Research*, (pp. 266-280). Nova Science Publishers, Inc.
- Αλευριάδου, Α. & Γκιαούρη, Σ. (2009). *Γενετικά σύνδρομα νοητικής καθυστέρησης: Αναπτυξιακή και Εκπαιδευτική Προσέγγιση*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
- Αλευριάδου, Α. & Γκιαούρη, Σ. (2011). *Ψυχοκοινωνική ανάπτυξη παιδιών με νοητική αναπηρία και σύνδρομο Down: Ανίχνευση δυσκολιών και προτάσεις παρέμβασης*. Κοζάνη: En-tiposis. (Πανεπιστημιακό Σύγγραμμα στην Ηλεκτρονική Βάση Εύδοξος).
- Αλευριάδου, Α., & Γκιαούρη, Σ. (2017). Ενισχύοντας την κοινωνική μάθηση και τη φιλία σε μαθητές/τριες με σύνδρομο Down: Παρεμβάσεις στη συμπεριληπτική εκπαίδευση. Κεφάλαιο στο βιβλίο του Η.Ε. Κουρκούτα, *Σχολική Συμβουλευτική και Παρεμβάσεις για παιδιά με διαταραχές* (σελ. 295-314). Αθήνα: Πεδίο.
- Αλευριάδου, Α., Γκιαούρη, Σ., & Παυλίδου Κ. (2016). *Προβλήματα συμπεριφοράς σε άτομα με νοητική αναπηρία: Διαχείριση στο πλαίσιο της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης*. Αθήνα: Πεδίο.
- Armstrong, A.C., Armstrong, D., & Spandagou, I. (2009). *Inclusive Education: International Policy and Practice*. Sage Publications: London.
- Δελασσούδας, Λ., Γ. (2005). *Εισαγωγή στην ειδική παιδαγωγική. Σχολική ένταξη μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες: από τη θεωρία στη πράξη*. Τόμος Α, Αθήνα: Φιλοσοφική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών.
- Γκιαούρη, Σ. (2018). Η συμβολή της διεπιστημονικής συνεργασίας στην άρση των εμποδίων συμπερίληψης των μαθητών/τριών με αναπηρίες στη γενική εκπαίδευση. Κεφάλαιο στο βιβλίο των Σούλη, Γκιαούρη, Μαυροπαλιά και Αλευριάδου, *Ειδική αγωγή και εκπαίδευση: Ένα σχολείο για όλους* (σελ. 23-39). Κοζάνη: En-tiposis.

- Dimakos, I., (2006). *The attitudes of Greek teachers and trainee teachers towards the development of school psychological and counseling services*, *School Psychology International*, 27(4), 415 – 425.
- Κουρκούτας, Η.Ε. (2017). *Σχολική Συμβουλευτική και Παρεμβάσεις για παιδιά με διαταραχές*. Αθήνα: Πεδίο.
- Κουτσελίνη-Ιωαννίδου, Μ. (2006). Στρατηγικές διαφοροποίησης της διδασκαλίας στη σχολική τάξη. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, 41, 9-23.
- Κουτσελίνη-Ιωαννίδου, Μ. (2008). *Εποικοδόμηση και Διαφοροποίηση Διδασκαλίας – Μάθησης σε τάξεις μικτής ικανότητας*. Λευκωσία: αυτοέκδοση.
- Μαλικιώση - Λοϊζου, Μ., (2002). *Εφαρμογές της συμβουλευτικής ψυχολογίας σε ειδικές κοινωνικές ομάδες στο Πολεμικός, Ν., Καΐλα, Μ., & Καλαβάσης, Φ., (Επιμ.) Εκπαιδευτική, οικογενειακή και πολιτική ψυχοπαθολογία. Θέματα Ψυχοπαθολογίας σε παιδιά και εφήβους*. Τόμος Α, σελ. 342-365, Αθήνα: Άτραπος.
- Μαλικιώση - Λοϊζου, Μ., (2010). *Η Συμβουλευτική Ψυχολογία στην Εκπαίδευση. Από την θεωρία στη πράξη*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα. Συριοπούλου-Δελλή Χ., (2005). *Η Συμβουλευτική Ψυχολογία στην Ειδική Αγωγή*, Γρηγόρη, Αθήνα.
- Παντελιάδου, Σ. (2008). Διαφοροποιημένη διδασκαλία, στο Παντελιάδου Σ., Αντωνίου Φ. (2008), *Διδακτικές προσεγγίσεις και πρακτικές για μαθητές με Μαθησιακές δυσκολίες*, Βόλος: Γράφημα.
- Παντελιάδου Σ., & Αργυρόπουλος Β. (2011). *Ειδική αγωγή: Από την έρευνα στη διδακτική πράξη*. Αθήνα: Πεδίο.
- Παντελιάδου, Σ., & Φιλιππάτου, Δ. (2013). *Διαφοροποιημένη διδασκαλία. Θεωρητικές προσεγγίσεις & εκπαιδευτικές πρακτικές*, Αθήνα: Πεδίο.
- Συμεωνίδου Σ., & Φτιάκα, Ε. (2012). *Εκπαίδευση για την ένταξη: Από την έρευνα στην πράξη*. Αθήνα: Πεδίο.
- Strogilos, V., Lacey, P., Xanthacou, Y., Kaila, M. (2011). *Collaboration and integration of services in Greek special schools: two different models of delivering school services*. *International Journal of Inclusive Education*, 15(8), 808-810.

Οδηγοί Διαφοροποίησης στην Ειδική Αγωγή:

<http://ed.prosvasimo.gr/educational-material/odhgoi-diaforopoihshs-159>

- Tomlinson, C.A. (2000) Differentiated instruction: Can it work? *The Education Digest*, 66, 25-31.
- Tomlinson, C.A. (2003). *Fulfilling the promise of the differentiated classroom: Strategies and tools for responsive teaching*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development
- Tomilson, C.A. (2004). *Διαφοροποίηση της εργασίας στην αίθουσα διδασκαλίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.
- Tomlinson, C., Brighton, C., Hertberg, H., Callahan, C., Moon, T., Brimijoin, K., Conover, L., & Reynolds, T. (2004). Differentiating instruction in response to student readiness, interest, and learning profile in academically diverse classrooms: A review of literature. *Journal for the Education of the Gifted*, 27(2-3), 119-145.
- Tomlinson C. A., Brimijoin, K. & Narvaez, L. (2008). *The differentiating school: making revolutionary changes in teaching and learning*. Alexandria, VA: ASCD.

- Tomlinson, C. A. & Moon, T. R. (2014). *Assessment and Student Success in a Differentiated Classroom*. Alexandria, VA: ASCD.
- Tomlinson C. A., & Strickland, C. A. (2005). *Differentiation in Practice: a resource guide for differentiating curriculum, grades 9-12*. Alexandria, VA: ASCD.